

Megihlető magyar művek

Tartalmas és elgondolkodtató hangversenyekkel kezdte őszi szezonját a Magyar Művészeti Akadémia: a testület évadnyitó hangversenyén Kodály- és Dubrovay-művek, az évforduló alkalmából Arany János előtt tisztelgő esten pedig Mihalovich Ödön és Weiner Leó szerzeményei hangzottak fel. Népszerű és elfeledett daraboknak, korszakalkotó kompozícióknak, koncerttermi bemutatónak, s ezek izgalmas egymásra-hatásának egyaránt tanúi lehettek az érdeklődők.

◆ Réfi Zsuzsanna

Bár két, tematikájában eltérő estről volt szó, mindkét hangversenyen népzenei gyökerű magyar műveket hallhatott a publikum. A klasszikus és kortárs kompozíciók között akadt több irodalmi ihletésű darab is, s a magyar zene különböző korszakaiból kapott izelítőt a látogató, hiszen az 1800-as évek végétől egészen napjainkig ívelt az alkotások sora.

Az MMA sorozata rendhagyó és hiánypótló. A testület szervezte koncerteken ugyanis izgalmas és szokatlan programok szerepelnek, a népszerű művek mellett méltatlanul elfeledett alkotások is felhangzanak – ráadásul kiváló művészek tolmácsolásában. Maga a milió szintén sajátos, hiszen a remek akusztikával bíró nagyteremben üldögélve a látogató nem feledkezhet meg arról sem, hogy egykor ezen a helyen állt a Vigadó elődje, a Redoute, az akkori Pest egyedüli koncertterme, ahol Erkel Ferenc és Liszt Ferenc is gyakran fellépett.

Múlt és jelen, hagyomány és újítás – ez határozta meg az első, augusztus végi estét, melyen Kodály tánc-rondójához és szvitjéhez Dubrovay László két zongoraversenye társult. Az elhangzó művekből a két zeneszerző mellett egy harmadik portréja, az előbb emlegetett Liszt Ferencé is kirajzolódott, Dubrovay számára ugyanis ő az egyik legfontosabb zeneszerző: sokat játszott, elemezte műveit, s a 2010-ben született III. zongoraversenye is Liszt előtt tiszteleg. A nagy szonátaforma egyszerre romantikus és klasszikus, erőt sugárzó kezdéssel, lírai második résszel, indulóval, ördögi scherzóval, s játékos, könnyed feloldással.

A két kortárs zongoradarabot Kodály Zoltán művei foglalták keretbe. A Kodály gyerekkori világát idéző *Galántai táncok*, a magyar népi hangszeres hagyományok modern feldolgozása kiváló párként szolgált az I. zongoraversenyhez. Dubrovay alkotása koncerttermi bemutatóként hangzott fel, hiszen 1982-es születését követően eddig csupán lemezfelvétel készült belőle, Kocsis Zoltánnal. Most Balázs János ült a zongoránál, s keltette életre a Dante *Isteni színjátéka*, Goethe *Faustja* inspirálta darabot, amely a lét kérdéseit feszegeti. A háromtétéles mű a Mennyországától a Tisztítótűzön keresztül vezet a Földre, a legmagasabb csúcsokig érő hangfolyamokkal, éteri siratóénekekkel. Még érdekesebbé tette a 35 év után felhangzó alkotást, hogy a zongoraverseny előadásában maga a zeneszerző is részt vett, szintetizátorával keverve, változ-

„A legmagasabb csúcsokig érő hangfolyamok, éteri siratóénekek.”

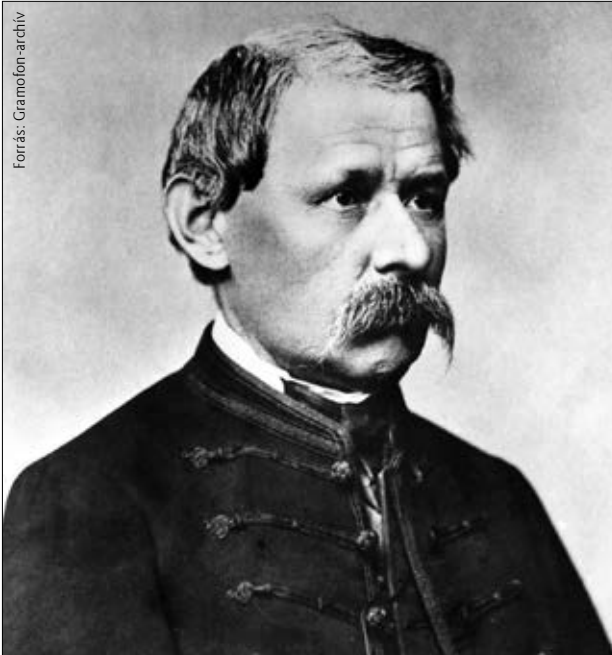

Kodály Zoltán

Mihalovich Ödön

Forrás: Gramofon-archív

Forrás: Gramofon-archív

Arany János

tatva, elektronikusan modulálva a hangot, amelynek keveredése a zenekarral érdekes, újfajta hangzást eredményezett.

Az alkotások egymásra is hatottak: más fülle hallgatta az ember a műveket egymás tükrében. Ahogy a napjainkban készült III. zongoraverseny fontos alkotóeleme a népzene, úgy a zárásként felhangzó Kodály-darab, a *Háry János-szvit* szintén a népdalt állítja a középpontba. A koncert valóban a 20-21. század fordulójának zeneszerzői kérdéseit és válaszait fogalmazta meg, ahogy ezt a hangversenyt vezénylő Hollerung Gábor is nyilatkozta. Együttese, a Budafoki Dohnányi Zenekar fiatalos tüzzel, lelkesedéssel mutatta be a műveket,

akárcsak a kortárs zene avatott tolmácsolójának számító Balázs János, aki fejből játszotta a versenyműveket.

A következő, szeptember közepi koncert szintén különleges darabokat vonultatott fel, hiszen az est Arany János előtt tisztelt, akinek *Toldi* című elbeszélő költeménye több komponistát is megihletett: született belőle opera, valamint zenekari képek sorát bemutató mű is.

A 19. század végi dalszínház világát idézte a hangverseny első részében felhangzó két részlet, amelyek a Mosonyi-tanítvány Mihalovich Ödön operájából származnak. A Wagner és Liszt zenei irányzatát követő szerző második dalműveként született a *Toldi szerelme*, amelyet először 1893-ban

Weiner Leó

tűzött műsorára az Ybl-palota, a főszerepben Perotti Gyulával. S ahogy a Zenei Szemle beszámolt róla: „Ilyen magasba törő, minden részében nemes anyagból való konstrukciót csak egy rajongó művészjellem hozhat létre. A *Toldi szerelme* irodalmunkban az első mű, amelyen a modern zenedráma hangja végigmegy és amelynek szívverésébe magyaros lüktetés is vegyül.” Az egyik napilap bírálója szerint pedig: „Mihalovich *Toldija* olyan mű, amelyre még a német nemzet is, mely egy Beethovent, egy Wagnert és Weber mondhat magáénak, büszkén tekintene. Annál inkább kell, hogy ez a rendkívüli alkotás bennünket is büszkeséggel töltsön el.” Az operát 1911-ig háromszor is felújították, s összesen húsz alkalommal hangzott fel. Vezényelte Nikisch Arthur, Dohnányi Ernő és Fleischer Antal is, részleteket pedig egészen 1935-ig játszottak belőle. A vígadóbeli esten a nyitányt követően *Piroska imája* is felhangzott. Az áriát az ősbemutatón a kiváló magyar primadonna, Szilágyi Arabella adta elő, most pedig egy fiatal, számos énekversenyen sikerrel szereplő szoprán, Horti Lilla tolmácsolta nagy tetszést aratva, s igazolva: miért is voltak oly népszerűek annak idején az ehhez hasonló operarészletek.

Egy másik zeneszerző-pedagógusnak, a klasszikus formák kiváló ismerőjének első és utolsó darabja ugyancsak helyet

kapott a programban. Weiner Leó huszonkét évesen komponált melodikus, magyar nemzeti karakterű műve, a *Szerenád* zárta az első részt – az az alkotás, amely meghozta szerzőjének a világhírt. A második részben a komponista által főművének tekintett darabját, a *Toldit* hallgathatták meg az érdeklődők. A tizenkét zenekari képből álló alkotás talán éppen terjedelmes, filmszerűen leíró jellege miatt váltott ki 1953-as bemutatását követően csekélyebb visszhangot. Az Arany eposza alapján keletkezett kompozíciót – bár lemezfelvétel született belőle – nem tűzték korábban műsorra, a Pesti Vígadóban adott koncert volt a második nyilvános előadása. Pedig akadnak benne jócskán élvezetes részletek, s igaz, „konzervatívan ro-

mantikus” mű, de igényesek a tematikus motívumai, tánc-tételei, s változatos a hangszerezése is. Illusztratív mű, zenei képek sorozata. Kérdéses, hogy a kompozíció mennyire működik a verssorok nélkül; azonban így, kivetítón olvasva hozzá az énekeket, a zene még élvezetesebbé teszi a költői képeket, s filmszerűvé változtatja Arany János sorait.

A Mihalovich- és Weiner-darabok Csányi Valéria vezényletével, a MÁV Szimfonikus Zenekar értő tolmácsolásában hangzottak fel, a hangverseny végén felcsattanó tapsvihár pedig azt bizonyította, a publikum újra felfedezte magának ezeket a műveket.